MT

KUMMISSJONI TAL-KOMUNITAJIET EWROPEJ

Brussel 2.7.2008
KUMM(2008) 420 finali

KOMUNIKAZZJONI MILL-KUMMISSJONI
LILL-PARLAMENT EWROPEW, LILL-KUNSILL,
LILL-KUMITAT EKONOMIKU U SOĊJALI EWROPEW,
U LILL-KUMITAT TAR-REĠJUNI

Nuqqas ta' diskriminazzjoni u opportunitajiet indaqs: Impenn imġedded

{SEC(2008) 2172}

1. INTRODUZZJONI

L-Unjoni Ewropea hi msejsa fuq il-prinċipji komuni tal-libertà, id-demokrazija, ir-rispett għad-drittijiet tal-bniedem u l-libertajiet fundamentali. Komuni għas-soċjetajiet Ewropej tagħna kollha hu r-rikonoxximent fondamentali li kull individwu għandu l-istess valur u għandu jkollu aċċess ġust għall-opportunitajiet tal-ħajja. Id-diskriminazzjoni timmina dawn il-valuri komuni.

Azzjoni Ewropea biex tiġi żgurata ugwaljanza fost l-individwi għandha tradizzjoni twila. It-Trattat ta' Amsterdam ta poteri ġodda għal azzjoni Ewropea kontra d-diskriminazzjoni għal raġunijiet ta' sess, oriġini razzjali jew etnika, reliġjon jew twemmin, diżabbiltà, età u orjentazzjoni sesswali. Id-diskriminazzjoni f'affarijiet ta' xogħol u karigi ġew ipprojbiti għal dawn ir-raġunijiet. F'dak li jikkonċerna l-oriġini razzjali jew etnika u s-sess, il-projbizzjoni ta' diskriminazzjoni tkopri firxa wiesgħa ta' oqsma lilhinn mix-xogħol.

Illum l-Unjoni Ewropea għandha wieħed mill-aktar oqsfa avvanzati dwar in-nuqqas ta' diskriminazzjoni fid-dinja. Iżda filwaqt li sar ħafna progress, ħafna Ewropej għadhom iħossu li d-diskriminazzjoni għadha rampanti: 15% qalu li esperjenzawha personalment f'din l-aħħar sena, u 29% qalu li rawha b'għajnejhom[1].

Fil-Komunikazzjoni tagħha "Aġenda soċjali mġedda: Opportunitajiet, aċċess u solidarjetà fl-Ewropa tas-seklu 21"[2], li qed takkumpanja din il-Komunikazzjoni, il-Kummissjoni qed iġġedded l-impenn tagħha biex tiżgura li kulħadd jingħata opportunità indaqs biex iwettaq il-potenzjal tiegħu.

Billi tagħmel użu mill-implimentazzjoni b'suċċess ta' l-Istrateġija ta' Qafas ta' l-2005 kontra d-Diskriminizzazzjoni[3] u s-Sena Ewropea 2007 ta' Opportunitajiet Indaqs għal Kulħadd, u l-kontribuzzjonijiet li twasslu mill-istituzzjonijiet Ewropej, is-soċjetà ċivili u l-imsieħba soċjali, din il-Komunikazzjoni qed tippreżenta avviċinament komprensiv biex tiżdied l-azzjoni kontra d-diskriminizzazzjoni u biex jiġu promossi l-opportunitajiet indaqs.

B'mod partikolari, din il-Komunikazzjoni hi akkumpanjata bi proposta għal direttiva ġdida li tipprojbixxi d-diskriminizzazzjoni għal raġunijiet ta' età, diżabbiltà, orjentazzjoni sesswali u reliġjon jew twemmin lilhinn mill-isfera tax-xogħol. Din il-proposta ta' għeliem tiftaħ it-triq għat-tlestija tal-qafas legali għal azzjoni ma' l-Ewropa kollha kontra l-forom kollha ta' diskriminizzazzjoni kif stipulat fl-Artikolu 13 tat-TKE.

Protezzjoni leġiżlattiva aħjar kontra d-diskriminizzazzjoni għandha tkun akkumpanjata bi strateġija attiva biex jiġu promossi n-nuqqas ta' diskriminizzazzjoni u l-opportunitajiet indaqs. Għalhekk din il-Komunikazzjoni tipproponi wkoll azzjonijiet biex jingħata impetu ġdid lid-djalogu li jittratta l-politika dwar in-nuqqas ta' diskriminizzazzjoni u biex isir użu aktar effettiv ta' l-istrumenti disponibbli, kemm b'enfasi ġenerali u partikolari fuq l-inklużjoni soċjali tar-Roma, minħabba l-problemi ta' diskriminizzazzjoni partikolari li dawn qed jiffaċċjaw.

---

1 Is-Servej Speċjali ta' Eurobarometer 296 (2008).
2 COM(2008) 412 finali.
3 COM(2005) 224 finali.

2. IT-TISĦIĦ TAL-ĠLIEDA KONTRA D-DISKRIMINAZZJONI

Il-ġlieda kontra d-diskriminazzjoni ma tistax tintrebaħ biss permezz tal-leġiżlazzjoni. L-ewwel u qabel kollox tiddependi fuq attitudnijiet u mġiba li jinbidlu. Iżda ma jistax ikun hemm dubju li qafas legali effettiv u rinfurzat kif xieraq li jiddikjara kontra l-liġi d-diskriminazzjoni u jassigura li l-vittmi tagħha jista' jkollhom l-ewwel għajnuna effettiva huwa pijunier essenzjali għat-twassil ta' bidla vera. Il-Kummissjoni hi obbligata li tassigura li l-qafas legali eżistenti huwa rispettat, waqt li tipproponi li leġiżlazzjoni ġdida hi meħtieġa biex testendi l-iskop ta' protezzjoni legali għall-forom kollha tad-diskriminazzjoni fl-oqsma kollha tal-ħajja.

2.1 Implimentazzjoni tal-qafas legali eżistenti

Tlett Direttivi[4] diġà ġew adottati biex jagħtu effett għall-Artikolu 13 tat-TKE, li jippermetti azzjoni biex tiddikjara kontra l-liġi u li tiġġieled id-diskriminazzjoni għal raġunijiet ta' sess, oriġini razzjali jew etnika, reliġjon jew twemmin, diżabbiltà, età u orjentazzjoni sesswali. Dawn id-Direttivi jipprojbixxu d-diskriminazzjoni għal raġunijiet ta' età, orjentazzjoni sesswali, diżabbiltà u reliġjon jew twemmin fl-impjieg, fix-xogħol u fit-taħriġ tal-professjoni, waqt li protezzjoni kontra d-diskriminazzjoni għal raġunijiet ta' razza u ta' sess testendi aktar mill-qasam ta' l-impjieg biex tinkludi protezzjoni soċjali u aċċess għal prodotti u servizzi.

Il-Kummissjoni qedha taħdem b'mod attiv biex tassigura l-implimentazzjoni xierqa tad-Direttivi. L-istampa totali hi pożittiva. Il-liġi nazzjonali li trasponiet id-Direttivi kellha impatt tanġibbli fuq il-ġlieda kontra d-diskriminazzjoni. Diversi Stati Membri diġà maru lilhinn mill-ħtiġijiet tal-liġi ta' l-UE f'termini tal-provvista tal-protezzjoni mid-diskriminazzjoni. Fl-2006[5] u l-2008[6] il-Kummissjoni rrappurtat dwar l-implimentazzjoni tad-Direttivi li jikkonċernaw id-diskriminazzjoni għal raġunijiet ta' oriġini razzjali u etnika u d-diskriminazzjoni fl-impjieg u fix-xogħol. Fejn il-Kummissjoni mhix sodisfatta li l-Istati Membri rrispettaw kif xieraq l-obbligi tagħhom, hi tat bidu għal proċeduri legali għal ksur ta' liġi. Huma kkonċernati madwar nofs l-Istati Membri. Il-problemi prinċipalment huma relatati man-nuqqas ta' kopertura tal-persuni u l-oqsma kollha koperti mid-Direttivi, id-definizzjonijiet ta' diskriminazzjoni li huma differenti mid-Direttivi u l-inkonsistenzi fid-dispożizzjonijiet biex jiġu megħjuna l-vittmi tad-diskriminizzazzjoni. Il-Kummissjoni bħalissa qed tiċċekkja wkoll jekk l-Istati Membri laħqux l-obbligi tagħhom biex jittrasponu d-Direttiva ta' l-2004 dwar id-diskriminazzjoni għar-raġunijiet ta' sess b'aċċess għal prodotti u servizzi kif xieraq. Hi se tirrapporta fl-2010 dwar l-implimentazzjoni u, kif stipulat fid-Direttiva, tista' tipproponi emendi fejn meħtieġ.

Iżda t-trasponiment xieraq tar-regoli Ewropej għal liġi nazzjonali hi parti biss mill-istorja. L-Istati Membri għandhom bżonn ukoll jiżguraw li s-sistemi tagħhom għar-riparazzjoni tal-

---

4 Id-Direttivi tal-Kunsill 2000/43/KE ta' 29 ta' Ġunju 2000 għall-implimentazzjoni tal-prinċipju tat-trattament ugwali bejn persuni irrispettivament mill-oriġini razzjali jew etnika (ĠU L 180, 19.7.2000, p. 22), 2000/78/KE ta' 27 ta' Novembru 2000 għat-twaqqif ta' qafas ġenerali għat-trattament ugwali fl-impjieg u fix-xogħol (ĠU L 303, 2.12.2000, p. 16) u 2004/113/KE ta' 13 ta' Diċembru 2004 għall-implimentazzjoni tal-prinċipju tat-trattament ugwali bejn irġiel u nisa fl-aċċess għal u l-provvista ta' oġġetti u servizzi (ĠU L 373, 21.12.2004, p. 37).

5 COM(2006) 643 finali.

6 COM(2008) 225 finali.

vittmi u l-attivitajiet tagħhom biex iqajmu għarfien huma effettivi fuq il-post[7]. L-individwi għandhom bżonn ukoll ikunu jafu d-drittijiet tagħhom u jkunu kapaċi jużawhom.

L-entitajiet nazzjonali għall-ugwaljanza mwaqqfa taħt id-Direttivi għall-promozzjoni tat-trattament ugwali u għall-ġlieda kontra d-diskriminazzjoni għal raġunijiet ta' oriġini razzjali jew etnika jew ta' sess għandhom rwol importanti fl-assistenza lil vittmi tad-diskriminazzjoni billi jipprovdu informazzjoni u appoġġ biex isegwu l-ilmenti tagħhom. Huma jistgħu jagħtu gwida lil fornituri ta' servizz u persuni oħra interessati dwar kif jintlaħqu l-obbligi tagħhom, u jinkoraġixxu medjazzjoni u riżoluzzjoni alternattiva għat-tilwim. B'riżultat ta' dan, ilmenti jistgħu jiġu solvuti aktar spiss mingħajr l-ewwel għajnuna mill-qrati. Permezz tal-programm ta' Progress[8], il-Kummissjoni tappoġġa l-iżvilupp tal-kooperazzjoni bejn, u l-bini tal-kapaċità ta' entitajiet għall-ugwaljanza permezz tan-netwerk Equinet[9].

Il-Kummissjoni wkoll torganizza skambji regolari ta' informazzjoni ma' l-entitajiet għall-ugwaljanza fuq żviluppi legali reċenti u problemi komuni fl-immaniġġjar tad-diskriminazzjoni għal raġuni ta' sess. Fuq din il-bażi, il-Kummissjoni qed teżamina l-effikaċja tal-penali nazzjonali u limiti ta' żmien biex itella' azzjonijiet quddiem il-qrati nazzjonali. Dawn huma żewġ kwistjonijiet fundamentali għall-iskoraġġiment ta' mġiba diskriminatorja u biex jagħtu rimedji legali effettivi lil vittmi. Il-Kummissjoni qed taħdem ukoll ma' dawn l-entitajiet fir-reviżjoni ta' l-effikaċja tal-leġiżlazzjoni ta' paga ugwali fl-immaniġġjar tad-differenza persistenti fil-paga għal raġuni ta' sess.

2.2 Aktar żvilupp tal-qafas legali

Minkejja dawn il-kisbiet, jibqa' l-fatt li l-qafas legali Ewropew għall-immaniġġjar tad-diskriminazzjoni għad mhux lest. B'mod partikolari, waqt li xi Stati Membri ħadu azzjoni li tipprojbixxi d-diskriminazzjoni għal raġunijiet ta' età, orjentazzjoni sesswali, diżabbiltà u reliġjon jew twemmin barra l-qasam ta' l-impjieg, m'hemmx livell minimu uniformi ta' protezzjoni fl-Unjoni Ewropea għal nies li soffrew din id-diskriminazzjoni.

Madankollu diskriminazzjoni għal din ir-raġuni hi b'mod ċar mhux aċċettabbli kemm barra l-isfera ta' l-impjieg kif ukoll ġo fiha. Meta niġu għall-protezzjoni kontra d-diskriminazzjoni, ma jistax ikun hemm ġerarkija. Hu għalhekk li l-Kummissjoni ħabbret fil-programm tagħha tax-xogħol u leġiżlattiv ta' l-2008 li se tipproponi inizjattivi ġodda biex jitlesta l-qafas legali, billi bniet fuq ir-riżultati ta' proċess ta' konsultazzjoni pubblika estensiva. Dan l-obbligu jirrispondi wkoll għas-sejħiet tal-Kunsill lill-Kummissjoni għall-eżaminazzjoni ta' kwalunkwe differenza li tista' teżisti fil-qafas leġiżlattiv kurrenti kontra d-diskriminazzjoni tal-Komunità, u t-talbiet ripetittivi tal-Parlament Ewropew biex jiġi estiż il-qafas.

Il-proposta għad-Direttiva, li takkompanja din il-Komunikazzjoni, tiftaħ it-triq biex jitlesta l-qafas legali Ewropew kontra d-diskriminazzjoni. Id-Direttiva se tiżgura li fis-27 Stat Membru kollha kull forma ta' diskriminizzazzjoni, inkluż il-fastidju, għal raġunijiet ta' età, orjentazzjoni sesswali, diżabbiltà u reliġjon jew twemmin hi pprojbita u li l-vittmi jingħtalhom kumpens effettiv. Meta ġiet adottata, id-Direttiva tlesti l-proċess li jagħti effett lill-Artikolu 13 tat-TKE għar-raġunijiet kollha u twassal għat-tmiem ta' kwalunkwe perċezzjoni ta' ġerarkija ta' protezzjoni.

---

[7] Servej ta' Eurobarometer wera li 33 % ta' l-Ewropej biss jafu d-drittijiet tagħhom, kieku kellhom ikunu vittmi ta' diskriminazzjoni http://ec.europa.eu/employment_social/fundamental_rights/public/pubst_en.htm

[8] Id-Deċiżjoni Nru 1672/2006/KE ta' l-24 ta' Ottubru 2006, ĠU L 315, 15.11.2006, p. 1.

[9] In-Netwerk Ewropew għall-Entitajiet ta' l-Ugwaljanza http://www.equineteurope.org

Dan l-għan ambizzjuż jimplika reazzjoni li tvarja ħafna f'termini ta' l-iskop iżda realistika u tirrifletti l-karatteristiċi speċifiċi ta' l-oqsma kkonċernati. It-tradizzjonijiet nazzjonali u l-avviċinamenti f'oqsma bħal kura tas-saħħa, protezzjoni soċjali u edukazzjoni għandhom tendenza li jkunu aktar diversi mill-oqsma relatati ma' l-impjieg. Dawn l-oqsma huma kkaratterzzati b'għażliet leġittimi li jappartjienu għas-soċjetà f'oqsma li jaqaw taħt il-kompetenza nazzjonali.

Id-diversità tas-soċjetajiet Ewropej hi waħda mill-ħiliet ta' l-Ewropa, u din għandha tkun irrispettata skond il-prinċipju ta' sussidjarjetà. Kwistjonijiet bħall-organizzazzjoni u l-kontenut ta' l-edukazzjoni, ir-rikonoxximent ta' l-istatus taż-żwieġ jew tal-familja, l-adozzjoni, id-drittijiet tar-riproduzzjoni u kwistjonijiet simili oħra huma deċiżi bl-aħjar mod fuq livell nazzjonali. L-abbozz tad-Direttiva għalhekk ma jeħtieġx li kwalukwe Stat Membru jemeda l-liġijiet u l-prattiċi preżenti b'relazzjoni ma' dawn il-kwistjonijiet. Lanqas ma jaffettwa r-regoli nazzjonali li jirregolaw il-knejjes u l-organizzazzjonijiet reliġjużi oħrajn jew ir-relazzjoni tagħhom ma' l-istat. Għalhekk, bħala eżempju, tibqa' għall-Istati Membri waħedhom li jieħdu deċiżjonijiet dwar kwistjonijiet bħal jekk għandhomx jippermettu dħul selettiv fl-iskejjel, jekk għandhomx jirrikonoxxu żwiġijiet bejn persuni ta' l-istess sess, u l-għamla ta' kwalunkwe relazzjoni bejn ir-reliġjon organizzata u l-istat.

Id-diversi raġunijiet ta' diskriminizzazzjoni jvarjaw sostantivament, u kull waħda jinħtiġilha li titfasslilha tweġiba. Din mhix kwistjoni tal-ħolqien ta' ġerarkija bejn id-diversi raġunijiet, iżda li titwassal il-forma ta' protezzjoni l-aktar xierqa għal kull waħda minnhom.

Dwar l-età, hemm sitwazzjonijiet fejn it-trattament ta' xi ħadd b'mod differenti minħabba biss l-età tiegħu jista' jkun iġġustifikat fl-interess pubbliku ġenerali. Eżempji jinkludu r-rekwiżiti ta' età minima għal aċċess għal edukazzjoni jew għal ċerti prodotti u servizzi, tariffi preferenzjali għal ċerti gruppi ta' età li jużaw it-trasport pubbliku jew li jżuru l-mużewijiet. Barra dan, fejn min jagħti l-assigurazzjoni u l-banek jużaw l-età bħala fattur attwarjali għall-valutazzjoni tal-profil tar-riskju tal-klijenti, din mhux bilfors tirriżulta f'diskriminazzjoni, għalkemm dan il-fattur għandu jintuża biss fejn rilevanti u meta bbażat fuq evidenza oġġettiva. Kunsiderazzjonijiet simili japplikaw b'relazzjoni mad-diżabbiltà. Il-Kummissjoni għandha ħsieb li tibda djalogu ma' fornituri ta' servizzi finanzjarji, flimkien ma' partijiet interessati rilevanti oħrajn, sabiex ipartu u jinkoraġixxu l-aħjar prattika.

Id-diżabbiltà teħtieġ ukoll reazzjoni speċifika u skond il-bżonn tagħha. Ħafna Stati Membri diġà għandhom leġiżlazzjoni li tipprovdi protezzjoni lil nies b'diżabbiltajiet, iżda hemm differenzi sinifikanti dwar it-tip ta' protezzjoni assigurata u l-oqsma koperti. Barra dan, l-adozzjoni tal-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti dwar id-Drittijiet ta' Persuni b'Diżabbiltajiet, li ġiet iffirmata flimkien mal-Komunità Ewropea u l-Istati Membri tagħha, issejjaħ għal standards ta' implimentazzjoni fil-liġi nazzjonali tad-drittijiet li hi tipprovdi.

L-ugwaljanza reali għal persuni b'diżabbiltajiet ma tistax tingħata biss permezz tal-projbizzjoni tad-diskriminazzjoni. Minflokk, tiddependi fuq azzjonijiet pożittivi, inkluż ir-reazzjoni għall-bżonnijiet ta' persuni b'diżabbiltajiet. Nuqqas ta' aċċessibbilità qed tiġi aktar rikonoxxuta bħala inammissibbli f'soċjetajiet Ewropej. Meta persuni b'diżabbiltà jingħataw il-kapaċità li jikkontribwixxu b'mod attiv dan iħalli benefiċċji ekonomiċi u soċjali veri. Kif kien il-każ għad-Direttiva ta' l-2000 fil-qasam ta' l-impjiegi, il-miżuri li jakkomodaw il-ħtiġijiet tagħhom għandhom ikunu raġonevoli – proporzjonati mal-bżonnijiet tal-klijent jew l-utent u f'termini ta' spejjeż għall-entità jew għan-negozju kkonċernat. Stati Membri se jkomplu jkunu jistgħu jipprovdu edukazzjoni lil persuni b'diżabbiltajiet kemm fil-faċilitajiet konvenzjonali jew speċjalizzati.

Id-Direttiva tal-futur se tiġi applikata f'sitwazzjonijiet diversi ħafna madwar l-Unjoni Ewropea. Hu għalhekk xieraq li jitħalla marġni ta' flessibilità lill-Istati Membri. Bħal eżempju, regoli li jidhru newtrali li iżda jistgħu fil-prattika jkollhom impatt żvantaġġuż fuq grupp jistgħu jkunu permissibbli jekk ikunu raġonevoli u jsegwu għan ġustifikabbli. Fil-monitoraġġ ta' l-applikazzjoni tad-Direttiva, il-Kummissjoni se tagħti aktar attenzjoni partikolari għall-użu ta' din il-possibbiltà.

L-abbozz tad-Direttiva japplika għall-provvista tal-prodotti u s-servizzi kollha. Ikun sproporzjonat li tissottometti individwi li qed jaħdmu purament b'mod privat għall-obbligi kollha ta' l-abbozz tad-Direttiva. Għalhekk il-proposta tibni fuq il-prattika f'diversi Stati Membri u tinkludi dispożizzjonijiet li jillimitaw l-applikazzjoni tagħha għall-provvista kummerċjali ta' prodotti u servizzi. Individwi privati huma koperti biss sakemm dawn ikunu qed iwettqu l-attivitajiet kummerċjali tagħhom.

F'termini ta' kunċetti u mekkaniżmi ewlenin, id-Direttiva proposta tadotta l-istess mudell ta' suċċess użat fid-Direttivi eżistenti. Għalhekk id-Direttiva tirrifletti l-leġiżlazzjoni kurrenti dwar id-definizzjonijiet ta' diskriminazzjoni diretta u mhux diretta, fastidju u struzzjonijiet ta' diskriminazzjoni. Dispożizzjonijiet dwar ir-rwol ta' entitajiet għall-ugwaljanza u l-obbligu għall-Istati Membri li jkun hemm riparazzjoni xierqa kontra d-diskriminazzjoni quddiem il-qrati nazzjonali huma l-istess bħal dawk fil-leġiżlazzjoni kurrenti. Dawn il-kunċetti u l-mekkaniżmi għalhekk huma diġà familjari għall-organizzazzjonijiet pubbliċi u privati fl-Istati Membri, dan għandu jagħmel l-istrument l-ġdid iktar faċli biex jiġi trasferit u applikat. Fl-istess ħin, billi jikkomplementaw id-Direttivi eżistenti, l-avviċinament propost jevita l-ftuħ mill-ġdid tad-diskussjoni u l-ħolqien ta' inċertezza dwar l-acquis eżistenti. Il-Kummissjoni temmen li din il-proposta toffri mod bilanċjat u realistiku 'l quddiem biex jitlesta l-qafas Ewropew kontra d-diskriminazzjoni u talbet lill-Kunsill u lill-Parlament Ewropew biex iressqu 'l quddiem diskussjonijiet bħala kwistjoni ta' prijorità.

3. IT-TISĦIĦ TA' GĦODDA TA' POLITIKA GĦAL PROMOZZJONI ATTIVA TA' OPPORTUNITAJIET INDAQS

L-avvanzament ta' nuqqas ta' diskriminazzjoni u ta' opportunitajiet indaqs għal kull raġuni jorbot fuq bażi leġiżlattiva tajba u fuq firxa ta' għodda ta' politika. Dawn jinkludu ż-żieda ta' l-għarfien, l-integrazzjoni, il-ġbir ta' *data* u l-azzjoni pożittiva. Ir-Riżoluzzjoni tal-Kunsill fuq ix-xogħol segwit tas-Sena Ewropea ta' l-2007 enfasizzat l-importanza li tingħata kunsiderazzjoni sħiħa u aktar żvilupp lil dawn l-għodod ta' politika.

3.1 Għodod ta' politika aktar b'saħħithom

Integrazzjoni b'nuqqas ta' diskriminazzjoni

Il-prinċipji ta' l-integrazzjoni għandhom japplikaw għar-raġunijiet kollha koperti mill-Artikolu Nru. 13 tal-KE jekk id-diżugwaljanza u d-diskriminazzjoni li l-gruppi kollha qed isofru għandhom jiġu mnaqqsa. Tnejn mir-raġunijiet huma diġà s-suġġett ta' politiki speċifiċi ta' l-UE li jinkludu sett ta' azzjonijiet għall-integrazzjoni żviluppati sew. L-ewwel, l-istrateġija tad-diżabbiltà ta' l-UE hi bbażata fuq Pjan ta' Azzjoni tad-Diżabbiltà għal 2003-10, u b'mod aktar speċifiku l-Pjan ta' Azzjoni Ewropea 2008-09[10]. L-implimentazzjoni mill-Komunità u l-Istati Membri tal-Konvenzjoni tan-NU fuq id-Drittijiet ta' Persuni

[10] COM(2007) 738 finali.

b'Diżabbiltajiet se tipprovdi l-bażi għal kooperazzjoni mill-qrib f'dan il-qasam. It-tieni, il-Gwida għall-ugwaljanza bejn in-nisa u l-irġiel għal 2006-10[11] tipprovdi qafas għall-azzjoni fil-qasam ta' l-ugwaljanza tas-sessi. Attenzjoni speċjali se tingħata għall-integrazjoni tal-perspettiva tas-sessi fl-attivitajiet proposti.

Il-Kummissjoni ser tibni fuq dawn il-kisbiet billi tippromwovi l-inkorporazzjoni sistematika ta' kwistjonijiet dwar in-nuqqas ta' diskriminazzjoni u ta' opportunità indaqs fuq il-bażijiet kollha ta' l-Artikolu 13 f'kull politika, b'mod partikolari fil-mekkaniżmi tal-koordinazzjoni eżistenti għall-impjieg, inklużjoni soċjali, edukazzjoni u taħriġ. Minn naħa tagħha, il-Kummissjoni ser iżżid il-monitoraġġ ta' l-impatti dwar kwistjonijiet ta' nuqqas ta' diskriminazzjoni u ta' opportunità indaqs tal-proposti l-ġodda tal-Kummissjoni, u se tinkoraġixxi NGOs b'esperjenza f'oqsma partikolari ta' nuqqas ta' diskriminazzjoni sabiex jipparteċipaw f'konsultazzjonijiet.

Se tinsisti li l-Istati Membri jutilizzaw id-diversi għodod ta' l-integrazzjoni, prattika tajba u metodoloġiji diġà disponibbli fuq livell tal-Komunità u nazzjonali[12]. Opportunitajiet indaqs, kunsiderazzjonijiet u ħtiġijiet għall-aċċessibbiltà b'nuqqas ta' diskriminazzjoni se jkunu koperti fil-gwida ppjanata fuq il-ksib pubbliku b'responsabbilità soċjali sabiex iżidu l-għarfien fl-Istati Membri dwar kif tippromwovi in-nuqqas ta' d-diskriminazzjoni u ta' opportunitajiet indaqs permezz ta' politika u prattika ta' akkwist.

Il-Kummissjoni se tkompli tippromwovi l-valuri ta' nuqqas ta' diskriminazzjoni u ta' opportunitajiet indaqs f'politiki oħrajn, bħad-drittijiet tat-tfal[13] u t-tkabbir, u b'mod aktar ġenerali fir-relazzjonijiet esterni ta' l-UE, inkluż fuq livell multilaterali. Attenzjoni speċjali se tingħata lid-drittijiet ta' persuni li jagħmlu parti minn minoritajiet f'pajjiżi mhux membri.

Kejl tad-diskriminazzjoni u valutazzjoni tal-progress

Data eżatta hi essenzjali għall-valutazzjoni ta' l-iskala u l-għamla tad-diskriminazzjoni soffruta u għad-disinn, għall-adattament, għall-monitoraġġ u għall-valutazzjoni ta' politiki. Hemm domanda konsiderevoli għal *data* dwar ir-raġunijiet kollha ta' diskriminazzjoni. *Data* disponibbli tvarja konsiderevolment skond ir-raġuni u skond l-Istat Membru[14], dan jagħmel il-komparabilità tad-*data* diffiċli jekk mhux impossibbli.

Leġiżlazzjoni dwar il-privatezza u l-protezzjoni tad-*data* tistabbilixxi kriterji għall-ġbir u għall-ipproċessar tad-*data*[15]. B'mod ġenerali, il-pubbliku Ewropew huwa lest li jipprovdi informazzjoni personali b'mod anonimu f'ċensimenti bl-għan li tiġi miġġielda d-diskriminazzjoni[16]. Il-Kummissjoni qed tesplora l-possibbiltajiet ta': (i) ġbir ta' statistika regolarment fuq l-iskala u l-impatt tad-diskriminazzjoni flimkien ma' l-awtoritajiet ta' l-istatistika ta' l-Istati Membri taħt il-Programm ta' l-Istatistika tal-Komunità, b'mod partikolari

---

[11] COM(2006) 92 finali.

[12] *Integrazzjoni b'nuqqas ta' diskriminizzazzjoni: strumenti, każijiet ta' studji u l-mod 'il quddiem*, il-Kumissjoni Ewropea, April 2007

[13] Il-Komunikazzjoni *Lejn Strateġija ta' l-UE dwar id-Drittijiet tat-Tfal* (COM(2006) 367 finali).

[14] Ara r-Rapport ta' Studju tal-Qafas Kunċettwali, Kummissjoni Ewropea, Jannar 2008: http://ec.europa.eu/employment_social/fundamental_rights/pdf/pubst/stud/measprog08_en.pdf.

[15] Ara Tikjil tad-diskriminizzazzjoni: Ġabra tad-*data* u l-liġi dwar l-ugwaljanza ta' l-UE, Netwerk Ewropew ta' esperti legali fil-qasam tan-nuqqas ta' diskriminazzjoni, Frar 2007: http://ec.europa.eu/employment_social/fundamental_rights/pdf/legnet/07measdis_en.pdf.

[16] 75 % ta' l-Ewropej huma lesti li jiddikjaraw l-isfond tar-razza tagħhom, 74 % ir-reliġjon tagħhom u 65 % l-orjentazzjoni sesswali tagħhom: ara l-edizzjoni Speċjali ta' Eurobarometer 263, Jannar 2007.

fuq bażi ta' oriġini razzjali jew etnika, reliġjon/twemmin u orjentazzjoni sesswali, fejn għad hemm nuqqas ta' informazzjoni, u (ii) twaqqaf modulu ta' stħarriġ ta' l-UE fuq id-diskriminazzjoni. Qed taħdem mill-qrib ukoll ma' l-Equinet biex tiżviluppa sistema għall-ġbir ta' informazzjoni dwar ilmenti mmaniġġjati minn entitajiet għall-ugwaljanza nazzjonali.

Azzjoni pożittiva

Trattament identiku jista' jirriżulta f'ugwaljanza formali, iżda ma jkunx biżżejjed biex iġib ugwaljanza fil-prattika. Leġiżlazzjoni dwar in-nuqqas ta' diskriminazzjoni ta' l-UE ma timpedixxiex kwalunkwe Stat Membru milli jżomm jew jadotta miżuri speċifiċi għall-prevenzjoni, jew għall-kumpens għal żvantaġġi konnessi ma' diskriminazzjoni għal raġunijiet fejn hemm dispożizzjoni ta' protezzjoni.

Hemm apprezzament li qed jikber malajr tar-rwol li l-azzjoni pożittiva tista' tagħmel għar-riparazzjoni tan-nuqqas ta' ugwaljanza sostantiva fis-soċjetajiet[17]. Xi Stati Membri[18] introduċew dispożizzjonijiet li jagħmluha dover għall-awtoritajiet pubbliċi li jippromwovu l-ugwaljanza bħala għan ċentrali ta' l-attivitajiet kollha tagħhom. Il-Kummissjoni se tuża' d-djalogu permanenti ma' l-Istati Membri għall-promozzjoni ta' l-utilizzazzjoni sħiħa tal-possibbiltajiet għall-azzjoni pożittiva, b'mod partikolari b'aċċess għall-edukazzjoni, l-impjieg, l-akkomodazzjoni fid-djar u l-kura tas-saħħa.

Attivitajiet biex iqajmu għarfien u għat-taħriġ

Informazzjoni fuq il-leġiżlazzjoni eżistenti hi kundizzjoni bi prova biex isir użu reali minnha minn vittmi potenzjali u għall-għarfien tad-doveri fost min iħaddem, fornituri ta' servizz u amministrazzjonijiet. Iżda kif kien osservat qabel, l-għarfien tal-leġiżlazzjoni dwar in-nuqqas ta' diskriminazzjoni jibqa' baxx[19]. Jekk aktar progress għandu jkun miksub, l-ikbar bidliet — u dawk l-aktar diffiċli biex jinkisbu — jinvolvu l-ġlieda ta' l-istereotipi u l-preġudizzju fil-forom kollha tiegħu. Il-kampanja ta' informazzjoni ta' l-UE 'Favur id-Diversità — Kontra id-Diskriminizzazzjoni' se tkun segwita b'kooperazzjoni mill-qrib ma' gruppi tax-xogħol nazzjonali li jiġbru flimkien rappreżentanti tas-soċjetà ċivili, uffiċjali tal-gvern, imsieħba soċjali u partijiet interessati oħrajn. Il-Kummissjoni se tipprovdi wkoll aktar appoġġ għall-attivitajiet ta' taħriġ fuq il-leġiżlazzjoni eżistenti u timmira lejn partijiet interessati ewlenin, inklużi entitajiet għall-ugwaljanza, aġġudikanti, avukati, NGOs u msieħba soċjali.

Promozzjoni tal-benefiċċji tad-diversità fuq il-post tax-xogħol

B'rikonoxximent li l-leġiżlazzjoni hi aktar effettiva meta timxi flimkien ma' l-istrateġiji progressivi u innovativi implimentati minn min iħaddem għall-ġestjoni tal-forza tax-xogħol li

---

17 *Lilhinn minn Ugwaljanza Formali: Azzjoni pożittiva skond id-Direttivi 2000/43/KE u 2000/78/KE*, Kummissjoni Ewropea, Ottubru 2007: http://ec.europa.eu/employment_social/fundamental_rights/pdf/legnet/bfe07_en.pdf.

18 Ir-Renju Unit u l-Finlandja.

19 Edizzjoni Speċjali ta' l-Eurobarometer 263 / TNS Opinjoni u Soċjali

qed tiżdied fid-diversità, il-Kummissjoni[20] u l-Istati Membri[21] jappoġġaw l-iżvilupp tal-ġestjoni tad-diversità, kemm f'kumpaniji akbar u kif ukoll fl-SMEs[22].

Il-Kunsill talab lill-Istati Membri u lill-Kummissjoni biex jippromwovu aktar id-diversità tal-forza tax-xogħol u t-trawwim ta' l-iżvilupp ta' għodod kummerċjali adattati, inklużi statuti volontarji[23]. B'risposta, bl-appoġġ ta' l-organizzazzjonijiet tan-negozju u ta' min iħaddem, il-Kummissjoni se tinkoraġixxi inizjattivi madwar l-UE. Se tippromwovi wkoll kooperazzjoni bejn in-negozji, il-kulleġġi tal-kummerċ u l-universitajiet dwar il-possibbiltajiet għall-kooperazzjoni aktar mill-qrib fir-riċerka u fit-taħriġ fuq suġġetti relatati mad-diversità. Kif ukoll, se tippromwovi ġestjoni tad-diversità u ta' diversità mtejba f'amministrazzjonijiet pubbliċi fil-livell ta' l-UE u nazzjonali[24].

3.2 Żvilupp tad-djalogu dwar in-nuqqas ta' diskriminazzjoni u ta' opportunitajiet indaqs

Fl-2007 is-Sena Ewropea ta' l-Opportunitajiet Indaqs għal Kulħadd fetħet toroq ġodda għall-promozzjoni tan-nuqqas ta' diskriminazzjoni u għall-opportunitajiet indaqs billi involviet l-atturi kollha fi djalogu tul oqsma differenti fuq livell ta' l-UE u nazzjonali. L-Istati Membri u s-soċjetà ċivili għarfu l-valur li jpoġġu dan id-djalogu fuq bażi aktar permanenti. Dawn l-iskambji se jkunu abbażi ta' samits dwar l-ugwaljanza annwali, li jiġbru flimkien partijiet interessati fuq l-ogħla livell biex jikkalkulaw x'sar u jagħtu impetus u direzzjoni.

Il-Kummissjoni waqqfet grupp ta' esperti tal-gvern dwar in-nuqqas ta' diskriminazzjoni[25] għall-eżaminazzjoni ta' l-impatt ta' miżuri kontra d-diskriminazzjoni nazzjonali u fuq livell ta' l-UE, għat-tisħiħ ta' prattika tajba permezz ta' tagħlim minn persuni ta' l-istess livell u għall-iżvilupp ta' punti ta' referenza għall-valutazzjoni ta' l-effikaċja ta' politiki dwar in-nuqqas ta' diskriminazzjoni. Bħal eżempju, il-Kummissjoni għandha ħsieb li taħdem ma' dan il-grupp biex isegwi l-iskoperti ta' l-istudju komparattiv fuq l-omofobija u d-diskriminazzjoni għal raġuni ta' orjentazzjoni sesswali fl-UE magħmul mill-Aġenzija Ewropea għad-Drittijiet Fundamentali. Il-grupp se jiltaqa regolarment mas-soċjetà ċivili, l-imsieħba soċjali u l-Equinet. Il-Komunità tista' tuża l-programm ta' Progress għall-appoġġ ta' l-identifikazzjoni ta' prattika ta' innovazzjoni permezz ta' dan il-proċess. Il-Kummissjoni se tirraporta lis-sammits dwar l-ugwaljanza fir-riżultati ta' dan ix-xogħol.

Il-Kummissjoni għandha ħsieb li tuża' dawn il-mekkaniżmi ġodda tal-gvern biex tindirizza l-kwistjoni tal-multidiskriminizzajoni mibnija fuq prattika stabbilita f'ċerti Stati Membri li jipprovdu proċedura legali waħda għall-vittmi ta' diskriminazzjoni ta' din ix-xorta biex jissottomettu lmenti u għat-trattament ta' evidenza li d-diskriminazzjoni saret fuq aktar minn bażi waħda bħala fattur ta' aggravament. Il-Kummissjoni se tqajjem għarfien ta' multidiskriminizzazzjoni permezz ta' l-iffinanzjar ta' attivitajiet u l-ipprovdar ta' fondi għal netwerks iżgħar ta' NGOs li jirrappreżentaw gruppi ta' intersezzjoni.

---

20 Il-Każ tan-Negozju għad-Diversità – Prattiċi tajba fil-post tax-xogħol, il-Kummissjoni Ewropea, 2005: http://ec.europa.eu/employment_social/fundamental_rights/pdf/events/busicase_en.pdf.

21 Franza, il-Belġju (Brussell-ir-Reġjun Kapitali) u l-Ġermanja.

22 *Id-diversità applikata: 8 passi għal negozji żgħar u medji,* il-Kummissjoni Ewropea, 2007: http://ec.europa.eu/employment_social/fundamental_rights/pdf/pubst/broch/8steps07_en.pdf.

23 Ir-Riżoluzzjoni tal-Kunsill 2007/C 308/01 tal-5 ta' Diċembru 2007.

24 Pereżempju, billi jitnieda studju ddettaljat dwar il-prattiċi ta' entitajiet pubbliċi li jħaddmu fil-ġlieda kontra d-diskriminizzazzjoni u fil-promozzoni tad-diversità.

25 C(2008)3261.

3.3 Applikazzjoni ta' għodod aħjar biex javvanzaw l-inklużjoni soċjali tar-Roma

Waqt li tkabbar il-ġlieda kontra d-diskriminazzjoni permezz ta' għodod kemm leġiżlattiv kif ukoll ta' politiki se jibbenefikaw il-gruppi kollha tal-partijiet interessati potenzjali, jibqa' importanti l-indirizz ta' l-interessi partikolari ta' gruppi speċifiċi. Is-sitwazzjoni tar-Roma hi ta' preokkupazzjoni partikolari billi attwalment għadha kkaraterizzata b'diskriminazzjoni persistenti individwali u istituzzjonali u esklużjoni soċjali kbira ħafna. Il-marġinalizzazzjoni ta' miljuni ta' persuni mhix aċċettabbli fuq kollox mil-lat ta' l-ugwaljanza u tat-tgawdija effettiva tad-drittijiet tal-bniedem. Din ma tistax tiġi wkoll difiża mil-lat tal-koeżjoni soċjali. Fl-aħħar iżda mhux l-anqas, il-qgħad ġenerali u l-faqar ta' grupp kbir ta' persuni ta' din ix-xorta mhux għajr ħela f'termini ekonomiċi. L-indirizzar ta' din il-problema urġenti hi responsabbiltà konġunta ta' l-Unjoni Ewropea u ta' l-Istati Membri.

Il-Kummissjoni kkundannat b'mod ripetittiv il-manifestazzjonijiet kollha kontra ż-żingari bħala forma speċifika ta' razziżmu li mhux kompatibbli mal-prinċipji ta' l-UE. L-applikazzjoni tal-leġiżlazzjoni dwar id-diskriminazzjoni ta' l-UE fl-Istati Membri hi l-punt bażiku ta' tluq għall-inklużjoni tar-Roma. Il-Kummissjoni se tibqa' viġilanti f'dan il-qasam u se żżid il-ħidma tagħha ma' entitajiet għall-ugwaljanza nazzjonali għat-titjib tal-kapaċità tagħhom fl-immaniġġjar ta' każijiet ta' diskriminazzjoni kontra r-Roma. Il-Kummissjoni se tkompli tagħti appoġġ fil-bini tal-kapaċità fost is-soċjetà ċivili tar-Roma u għall-promozzjoni ta' l-involviment tagħhom fuq il-livelli kollha ta' l-iżvilupp u l-implimentazzjoni tal-politika.

Is-sitwazzjoni ta' Roma ġiet irrikonoxxuta mill-Kunsill Ewropew, li talab lill-Kummissjoni f'Diċembru 2007 "*biex teżamina politiki u strumenti eżistenti u biex tirraporta lill-Kunsill dwar il-progress miksub.*" Id-Dokument ta' Ħidma ta' l-Istaff li jakkumpanja jwieġeb għal din it-talba. Hi turi li hemm qafas b'saħħtu ta' għodda leġiżlattivi, finanzjarji u ta' koordinazzjoni tal-politika disponibbli u li dawn qed jintużaw iżjed, imma li jista' jsir aktar biex dawn jaħdmu b'mod aktar effettiv.

L-impatt abbażi ta' dawn l-għodod jiddependi madankollu fuq l-obbligu ta' l-Istati Membri u l-kapaċità ta' l-atturi kollha involuti li jagħmlu użu minnhom b'mod sħiħ. Il-Kunsill Ewropew ta' Ġunju 2008 staqsa l-Kunsill biex jittratta din il-kwistjoni b'urġenza. Il-Kummissjoni se tuża' il-mezzi kollha disponibbli għall-appoġġ ta' dan il-proċess billi tħares 'il quddiem lejn obbligu ċar mill-Kunsill Ewropew fit-tmiem tal-Presidenza Franċiża.

Sabiex jiġi appoġġat u promoss impenn konġunt mill-Istati Membri, l-istituzzjonijiet ta' l-UE u tas-soċjetà ċivili, il-Kummissjoni se torganizza Samit ta' l-UE dwar ir-Roma għall-partijiet interessati kollha fl-Settembru 2008 fil-kuntest tas-Sena Ewropea għad-Djalogu Inter-Kulturali; il-konklużjonijiet tas-Samit se jiġu ppreżentati lill-Presidenza Franċiża għal aktar kunsiderazzjoni fil-Kunsill tal-Ministri qabel il-Kunsill Ewropew ta' Diċembru 2008. Barra minn hekk, filwaqt li se tkompli tibni fuq ir-riċerka estensiva li diġà saret, il-Kummissjoni se tagħmel studju komprensiv tal-politiki eżistenti u tal-mekkaniżmi istituzzjonali u l-konnessjonijiet tagħhom ma' programmi u proġetti li jimmiraw persuni Roma bl-għan li jiddentifikaw prattiċi trasferibbli ta' suċċess biex jagħmlu użu aħjar ta' l-istrumenti tal-Komunità u nazzjonali.

4. KONKLUŻJONI

Il-Kummissjoni hi obbligata bis-sħiħ li tiġġieled il-forom kollha ta' diskriminazzjoni taħt l-Artikolu 13 tal-KE u se tkompli tagħmel monitoraġġ tat-traspożizzjoni tad-Direttivi eżistenti

b'attenzjoni. Sabiex jitlesta l-qafas legali ta' l-UE, qed tippreżenta proposta għal direttiva li tipprojbixxi d-diskriminazzjoni għal raġunijiet ta' età, diżabbiltà, orjentazzjoni sesswali, reliġjon jew twemmin barra l-isfera ta' l-impjieg. Il-Kummissjoni titlob lill-Kunsill u lill-Parlament biex iressqu 'l quddiem diskussjonijiet fuq il-proposta bħala kwistjoni ta' prijorità.

Protezzjoni legali b'suċċess tad-drittijiet individwali trid timxi flimkien ma' promozzjoni attiva dwar in-nuqqas ta' diskriminazzjoni u ta' opportunitajiet indaqs. Il-Kummissjoni hi obbligata li tikseb aktar progress fil-livell ta' l-UE u nazzjonali f'oqsma ewlenin, bħaż-żieda ta' l-għarfien, l-integrazzjoni b'nuqqas ta' diskriminazzjoni, azzjoni pożittiva u ġbir ta' *data*. Governanza aktar robusta ta' politika dwar in-nuqqas ta' diskriminazzjoni għandha tiffaċilita l-iskambju ta' prattika tajba, tagħlim minn persuni ta' l-istess livell u punti ta' referenza bejn l-Istati Membri u tinkoraġixxi l-iżvilupp ta' avviċinamenti ġodda pereżempju biex tiġi indirizzata l-multidiskriminizzazzjoni.

Il-Kummissjoni, b'kooperazzjoni mas-soċjetà ċivili u l-imsieħba soċjali, se tagħmel monitoraġġ ta' l-implimentazzjoni ta' l-inizjattivi mwaqqfa f'din il-Komunikazzjoni. Se tevalwa l-progress u l-impatt ta' attivitajiet speċifiċi.